

۲۲۷۴۸۸۹
نام کتاب

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

«فرهنگ تولید» در اقتصاد علوی

با تأکید بر نهج البلاغه

حجت اله کوثری

سرشناسه: کوثری، حجت‌اله
عنوان و نام پدیدآور: فرهنگ تولید در اقتصاد علوی / حجت‌اله کوثری.
مشخصات نشر: قم: میراث ماندگار، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۶۴ ص.؛ ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۴-۷۷۰-۶
یادداشت: کتابنامه: ص. ۶۷-۶۸.
موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- دیدگاه درباره کار
موضوع: -- Views on work ۶۶۱-۶۰۰ Ali ibn Abi-talib, Imam I,
موضوع: اسلام و کار و کارگری -- احادیث Labor -- Religious aspects -- Islam -- Hadiths
احادیث شیعه -- قرن ۱۴ -- Texts -- ۲۰ century Hadith (Shiites)
رده بندی کنگره: ۰۹/BP۳۸
رده بندی دیویی: ۹۵۱۵/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۴۲۷۶۹

نام کتاب: فرهنگ تولید در اقتصاد علوی

نویسنده: حجه اله کوثری

طراح جلد: حمید حاج نوروزی

ناشر: میراث ماندگار

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپخانه: وفا

قیمت: ۶۰/۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۴-۷۷۰-۶

مرکز پخش:

۰۲۵۳۷۸۴۲۳۹۸

فهرست مطالب

مقدمه	۵
فصل اول: انگیزه‌های تولید	۹
۱- جلب رضایت خداوند	۱۲
۲- انجام عمل صالح	۱۵
۳- خودکفایی و عدم وابستگی	۱۵
۴- توجه به نیاز جامعه و خدمت به خلق	۱۷
۵- نگاهی ویژه به اولویت‌ها و اقدامات زیربنایی	۱۷
۶- بهره برداری بهینه از ظرفیت‌های تولید	۱۸
فصل دوم: نظام تولید مطلوب؛ اصول و معیارها	۲۰
۱- پاک بودن سرمایه و عوامل تولید	۲۱
۲- نظم در کار و تولید	۲۲
۳- توجه به کیفیت تولید	۲۳
۴- برنامه ریزی و تدبیر صحیح در تولید	۲۴
۵- کاردانی و مهارت شغلی	۲۵
۶- کارآفرینی	۲۶
فصل سوم: عوامل مؤثر در تولید احسن	۲۷
۱- دعا و درخواست از رحمت الهی	۲۸
۲- شکرگزاری از نعمت‌های خداوند	۲۹
۳- رعایت قوانین شرعی و ادای حقوق مالی	۳۰

- ۳۱ ..... ۴- دانش و تجربه
- ۳۳ ..... ۵- همت بلند و اراده قوی
- ۳۴ ..... ۶- کار و تلاش با جدیت و پیگیری
- ۳۵ ..... ۷- خودباوری
- ۳۶ ..... ۸- پرهیز از ظلم، حيله و فریب
- ۳۷ ..... ۹- نفی حرص و طمع
- ۳۸ ..... ۱۰- صرفه‌جویی و پرهیز از اسراف
- ۳۹ ..... ۱۱- امانت‌داری در تولید
- ۴۰ ..... ۱۲- بهره‌گیری از تمام فرصت‌ها و امکانات موجود

فصل چهارم: وظایف حکومت اسلامی در بخش تولید ۴۱

- ۴۲ ..... ۱- حمایت از عمران، آبادی و کارهای تولیدی
- ۴۴ ..... ۲- توجه ویژه به کار و کارگری
- ۴۶ ..... ۳- مبارزه با تبعیض و بی‌عدالتی
- ۴۹ ..... ۴- مبارزه با فساد و سوءاستفاده‌های مالی
- ۵۳ ..... ۵- حمایت نظام مالیاتی از تولید
- ۵۶ ..... ۶- نظارت و بازرسی
- ۶۱ ..... کلام آخر
- ۶۳ ..... کتابنامه

مقدمه

موضوع اقتصاد، جزء مهم‌ترین مباحث مربوط به هر جامعه‌ای است که به بررسی رفتارهای اقتصادی افراد در ارتباط با هم و با طبیعت و سایر امکانات اقتصادی و نیز مردم با دولت و برعکس می‌پردازد و بر پایه تولید، توزیع و مصرف بنا می‌شود که مصرف و توزیع، فرع بر تولید است.

نوع رفتارهای انسان در عرصه اقتصاد و بخصوص در بخش «تولید» از باورهای او به جهان، خدای تعالی، جهان آخرت، مفهوم سعادت و ... ناشی می‌شود. امیرالمؤمنین علیه السلام درباره همه این مقولات باورهای ویژه‌ای دارند که با باورهای سردمداران مکاتب مادی متفاوت است؛ بنابراین می‌توان ادعا کرد که باید اقتصاد و ضوابط تولید اقتصادی برگرفته از سیره و گفتار اقتصادی علی علیه السلام از سایر دیدگاه‌های اقتصادی متفاوت باشد.

آن حضرت در تمام زندگی خود به کار و تولید اهمیت فراوانی می‌دادند و خود شخصاً سرمایه‌گذاری، کار و تولید می‌کردند و از این طریق، ثروت و املاک فراوانی به دست آورده و از ناحیه آن ثروت و املاک، سالانه درآمدهای فراوانی نصیب ایشان می‌شد.

زندگی شخصی امیرالمؤمنین علیه السلام در دوران حیات پیامبر صلی الله علیه و آله و پس از آن دائماً با تولید توأم بوده است. ایشان در سال‌های اولیه مهاجرت به مدینه با کار کردن در باغات و آب کشیدن از چاه‌ها و ساخت خشت، برای خود و پیامبر صلی الله علیه و آله درآمد کسب می‌کردند. هر دلو آب، در ازای یک دانه خرما؛ با کشیدن آب، دستانش تاول می‌زد، خرما را

می گرفتند و با پیامبر ﷺ تناول می کردند:

« جُعْتُ يوماً بِالْمَدِينَةِ جوعاً شديداً فخرجت اطلب العمل في عوالي المدينة فإذا أنا بالمرأه قد جمعت مَدراً فَظَننتها تريد بله فأتيتها فقاطعتها عليه: كل ذنوب على تمره، فَمَدَدْتُ سته عشر ذنوباً حتى مَجَلَّت يداي؛ ثم أتيت الماء أتيتها فقلت: يكفى هذا بين يديها فعدت لى سته عشر هذتمره: فأتيت النبى ﷺ فأخبرته فأكل معى منها؛^۱ »

امام علی علیه السلام: روزی در مدینه سخت گرسنه شدم، در پی یافتن کار به قسمتهای بالای شهر رفتم، ناگاه با زنی برخورددم که مقداری کلوخ گرد آورده بود. گمان کردم که می خواهد آنها را با آب بخیساند، به همین جهت نزد او رفتم و قرار شد که در برابر هر دلو آب یک دانه خرما به من بدهد شانزده دلو کشیدم و دستم تاول زد. سپس قدری آب خوردم و نزد او آمدم، گفتم دستم تاول زده است. (دیگر نمی توانم آب بکشم). او شانزده دانه خرما شمرد و به من داد. پس نزد پیامبر ﷺ آمدم و موضوع را گفتم، پیامبر ﷺ با من از آن خرماها خورد.

علاوه بر احداث باغات متعدد در اطراف مدینه، حضرت چاههای پر آب زیادی را حفر نمودند که هنوز تعدادی از آنها جزو بهترین چاههای منطقه هستند. ایشان کسالت و تنبلی در کسب درآمد و کارهای مربوط به دنیا را منفور می دانست و می فرمود:

«إِنِّي لَأُبْعِضُ الرَّجُلَ يَكُونُ كَسْلَانٍ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاهُ لِأَنَّهُ إِذَا كَانَ كَسْلَانٍ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاهُ فَهُوَ عَنْ أَمْرِ آخِرَتِهِ أَكْسَلُ؛^۲ »

از مردی که در کار دنیای خود تنبل باشد؛ نفرت دارم. آن کس که در کار دنیای

۱. الحیاه، ج ۲، ص ۴۰۰.

۲. دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۴ و موسوعه الإمام علی بن ابی طالب علیه السلام، ج ۴، ص ۱۶۹.